

**BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITY
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
HISTORY, CIVILIZATION, CULTURE DOCTORAL SCHOOL**

**BERNÁDY GYÖRGY
Political Biography**

Doctoral Supervisor:

Prof. dr. Romsics Ignác

Doctoral Student:

Fodor János

**CLUJ-NAPOCA
2016**

Table of contents

I. Family and childhood.....	1
Ancestors	1
School and education	3
II. The beginning of the political career (1889-1901).....	21
Ambitious politician in the city	26
Member of Parliament (1896-1901)	31
Captain of the Police.....	48
“Bloody election” in Târgu-Mureş (1901).....	53
Relationship with freemasonry before mayorship	60
III. Mayor of Târgu-Mureş (1902-1912).....	65
Plans for city development.....	69
Important achievements	82
The influence of politics to the mayorship	97
Financial status, personality and everyday life of Bernády	109
Activities in the Bethlen Gábor Lodge	127
Family	134
The journey to the United States of America.....	140
IV. Lord lieutenant of the city and the First World War (1913–1918)	151
Lord lieutenant before the war.....	152
During the First World War.....	158
Ady Endre’s visit to Târgu-Mureş	161
The question of the refugees of war in 1916	162
The question of universal suffrage and the final report	166

Pathfinding after the resignation.....	175
V. After the transition – The politician of the Hungarian Party in Romania (1918–1927) ..	179
From passivism to political activism (1918–1922)	181
Bernády’s role in the Hungarian Party’s collaborations	191
President crisis in the Hungarian Party	198
Negotiations with the National Liberal Party	204
The reform movement and the abandonment of the Hungarian Party	215
VI. On separate ways 1927–1934	224
Second mandate: Mayor of Târgu-Mureş (1926–1929)	224
Culture, press in the city	233
The downfall from mayorship	238
The Civic Democratic Hungarian Bloc (1930–1933).....	246
Bernády and Jaross	262
The reconciliation: Back in the Hungarian Party.....	264
70 th birthday of Bernády: the local traditions of celebrations.....	268
VII. The last years (1934–1938).....	280
Bibliography	288
Archival sources	288
Contemporary press	290
Source materials.....	292
Studies and articles	294
Reference writings: Encyclopedias, data bases, online sources	297
Published works	298
Attachments.....	303

Summary

The dissertation presents the life and political activity in a political biography of Bernády György. Dr. György Bernády has become known to posterity as founder-Mayor of the modern city, prefect and prominent politician. Even though in the last period there have been various studies that mark his activity, until present time there hasn't been drafted any comprehensive political biography of him. His political activity can be analyzed in two major segments: his activities during the period of the monarchy, and the second major part represent his political activity in the Hungarian Party in Romania after the transition of 1918.

The dissertation comprehends seven major chapters, and with their subchapters each one of them represents a decisive segment of the life and political works of Bernády. An exception to this would be the first chapter, which focuses mainly on the major life events of the young Bernády, before his political career. This includes the history of his family and ancestors. Born in Bethlen/Beclean, in an ethnically mixed area of Transylvania, today it can be found in Bistrița-Năsăud County, in a family with traditions in medicine and pharmacy. He finished his elementary schools in German language in the near town of Bistrița. As a youngster, he became familiar with other ethnic groups, and this experience has shaped his relatively tolerant personality. The family moved to Târgu-Mureș in 1878, where the young Bernády has finished his high school education in the local Reformed College, where he graduated in 1882. His father, Daniel, was a well known pharmacist at the time. His mother, Mike Julianna had died after the birth of György. Daniel had married again, and from this marriage he had three children: young Daniel, Margit and Lajos. They were the stepbrothers and sister of György. The young Daniel has followed the family tradition in becoming doctor, living in Budapest after 1914. He died at the age of 56 in 1923. The youngest brother, Lajos has chosen a military career, becoming an officer in the army. He died in 1903 in a relatively young age of 33. Bernády György has also followed the family tradition and studied pharmacy, which he practiced for a short period, after his father passed away. He studied in Cluj and later in Budapest, becoming a doctor in pharmacy in 1888. He had several failed marriages. From 1892, till 1913 he had married a young actress, Erzsébet Madarász, who's picture can be found (according to the city's legends) on one of the frescos of the Cultural Palace in Târgu-Mureș. Bernády has found his peace in family finally in 1916, after he married to Margit Kelemen, daughter of a local engineer, whom he had spend his life with.

However his ambitions (and the fact that his Pharmacy was near to the town hall) turned to politics instead, as it is presented in the second chapter of the dissertation. Bernády took law exams. Obtaining those was necessary to act as a public servant. First as a member of the Municipal Legal Authority Commission in 1889, and after that for a short time he was elected as Parliament Deputy later in 1896. He was a man of compromise. He became leader of the local branch of the Kossuth Party, but soon realized that his ambitions would be fulfilled only as a member of the governing party. He continued to fight for the interests of he's pharmacists colleagues, and has addressed speeches in the parliament regarding to the general healthcare.

He's act of leaving the opposition made him a controversial figure, but after being elected as mayor, he's past was quickly forgotten. The next chapter deals with these ten years of his mayorship, between 1902–1912. During this period the town discards its rural character, becoming a city on its way to modernity, more precisely, the period in which Bernády's career has reached its peak. The last years of peace and prosperity before the world war have meant an economic and demographic growth to the cities trough the Monarchy.

As for ideology Bernády acted as liberal politician, with democratic views. First as Member of Parliament, then mayor of Targu Mures and lord lieutenant of the city proved his ability to cooperate with local elite utterly hostile to the government he represented. During his tenure he devoted his energy to city modernization. His mayorship can be described as the "Bernády-era" for his contributions in the infrastructural development. The cities financial problems were fixed by the mayor, so it didn't stand in the way of modernization and development. During this period the city has changed, and has received its character still present today in the center. New buildings, schools have been built in the modern style of art nouveau. Besides the new town hall and the cultural palace, in this period was introduced the public illumination, the city sewerage and water pipe lines as well. Besides the major constructions in the city, the roads were covered with asphalt for the first time. This last process was often rejected by the conservative mentality of the population. As a result a library and a music school were also has been founded by Bernády. He has stated that these institutions "*will have to serve the population in the next centuries, our descendants.*" He had gone for a trip in the United States of America, to study the natural gas exploitation. However, his experience was never used in his mandate, partly because of the events of the First World War. The costs of modernization were immense, the city has entered in huge debts, so Bernády has decided to move on, leaving his function as a mayor, and has become an appointed member of the government, as lord lieutenant.

In the fourth period (and chapter) of Bernády's political activity, clearly delimited, is the one pertaining to the First World War. During which he acted as the leader of the city, as Prefect, and was also appointed as State Secretary for refugee's issues. After the dismissal of the Tisza government, Bernady's political career seemed to decline. As he described in one of his articles: *“After the fall of the Tisza government, I left my position as prefect with the decision that I would never hold an office again, nor any public activity, and I will keep my distance from politics.”*

After 1919 he returned from Budapest to Transylvania, which became a part of Romania, where he served as a leading figure of the Hungarian minority party, which is presented in the next chapter of the dissertation. Bernády was rather the representative of Budapest and also a middleman between the Bucharest elite and Hungarian capitalists. He had good relations with Bethlen István, the prime minister of Hungary at the time, and also had close acquaintances in the Brătianu government. Despite this fact, he was never elected as the President of the Hungarian Party, which led him in a movement that tried to reform the party. As a result Bernády has left the Hungarian Party for a few years.

The next chapter deals with a short period; Bernady becomes mayor for the second time. Dr. György Bernády's second term as mayor of Marosvásárhely was between the years 1926 and 1929. As an iconic figure of the Hungarian minority in Romania, he managed to continue the process of modernization of the city. György Bernády decided to adapt to the new political atmosphere and made friends in the Romanian high political governing elite. As a liberal, he collaborated with the Romanian National Liberal Party, and succeeded in negotiating the position of Mayor in Târgu-Mureș. He was the first and only Hungarian mayor of the city between the two World Wars. His efforts were often attacked by the community as in 1927 he entered in conflict with the elite of the Hungarian Party, resulting in him leaving the Party, which marked the first step of the downfall of his career as a mayor. In late 1928, the City Council voted against Bernády by dissolving the Council, which was later confirmed by the Minister of Interior, marking the end of Bernády as mayor. After his resignation, he had founded his own “political project”, called the Civic Democratic Hungarian Bloc. This was a regional party, influencing only the political life of Târgu-Mureș. This period was until 1933, when Bernády made peace with the Hungarian Party; as a result he quit his work with the Civic Democratic Hungarian Bloc.

The last chapter of the dissertation deals with the last years of the old mayor. In his last years he retired from politics, and started to focus on his family life. After the death of his

beloved daughter in 1936, a period of depression and illness has followed. He has finished his life on Earth in October of 1938.

Keywords: politics, Austro-Hungarian Monarchy, mayor, prefect, lord lieutenant, city modernization, reformed church, Hungarian Party in Romania, liberalism, interethnic relations, Hungarian minority, political biography.

Bibliography

Archival sources

Arhivele Naționale ale României, Direcția Județeană Cluj (ANDJ CJ):

- Fond Familial Ugron
- Fond Partidul Maghiar din România

Arhivele Naționale ale României, Direcția Județeană Mureș (ANDJ MS):

- Fond Personal Antalfy Endre
- Fond Personal Bernády György
- Fond Personal Kovácsy Adalbert
- Fond Personal Turnowsky Sándor
- Fond Primăria Municipiului Târgu-Mureș
- Fond Primăria Tg. Mureș, Bugetele orașului
- Fond Primăria Tg. Mureș, Comisia de validare și arbitraj
- Fond Primăria Tg. Mureș, Consiliul municipiului Tg. Mureș
- Fond Primăria Tg. Mureș, Acte tehnice
- Fond Primăria Tg. Mureș, Conscripții și recensământ
- Fond Primăria Tg. Mureș, Varia
- Marosvásárhelyi Református Kollégium Fond, EB.

Bethlen György hagyatéka (BGYH). Magántulajdonban.

Gyulafehérvári Főegyházmegeyi Levéltár Marosvásárhelyi Gyűjtőlevéltára. Marosvásárhelyi főesperességi és plébániai levéltár:

- Jaross Béla (1877–1959) személyi hagyatéka.

Maros Megyei Múzeum levéltára:

- Bernády hagyaték.

Maros Megyei Múzeum Képtára.

Marosvásárhelyi Református Egyházközség Levéltára:

- Presbitergyűlési jegyzőkönyvek.
- Marosvásárhelyi vártemplomi egyházközség házassági anyakönyvei, 1916-1985. I/5 köt.

Marosvásárhelyi unitárius egyházközség levéltára:

- Családkönyv, II. Kötet.

Magyar Nemzeti Levéltár, Országos Levéltár (MNL OL):

- K 148, Belügyminisztérium iratai
- K 26, Miniszterelnökség, Központilag iktatott iratok.
- K 28, Miniszterelnökség, Nemzetiségi és kisebbségi osztály.
- K 437 Társadalmi Egyesületek Szövetsége Központjának iratai.
- K 610, Erdélyi sajtógyűjtemény.
- K 63, Külügyminisztérium, Politikai Osztály iratai.
- K 64, Külügyminisztérium, Politikai Osztály rezervált iratai.
- P 1077, Keleti Akció [a Népies Irodalmi Társaság] iratai.
- P 1106, Demokrácia szabadkőműves Páholy iratai.
- P 2043, Krenner család iratai.

Magyar Tudományos Akadémia (MTA) kéziratára:

- Ms 5284/220–231. Bernády György levelei Ilosvai Lajoshoz
- Ms 5360/193–194. Bernády György levelei Lukinich Imréhez
- Ms 10. 214. Kovács Elek levelei Csiszár Lajoshoz
- Ms 10. 237/f. Fekete Andor emlékiratai
- Ms 10. 292. Csiszár Lajos emlékiratai (5 füzet)
- Ms 20341/45 dr. Fekete Andornak emlékirata a Magyar Casino végnapjairól 1948-ig.
- Ms 5724/345–514. A Bethlen Gábor szabadkőműves páholy iratai.

Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Kézirattára:

- Fond 456– Krenner-hagyaték.
- Bernády György levelei Lippich Elekhez
- Fond 73/818. Bernády György levelei Hubay Jenőhöz

Semmelweis Orvostudományi Egyetem (SOTE) Levéltára:

- Egyetemes orvosdoktorok aranykönyve 1878-1926
- Gyógyszerészeti szigorlatok jegyzőkönyve 1853-1874.
- Protocollum Classificationum

Contemporary press

A Ma

Az Est

Belügyi Közlöny

Brassói Lapok

Budapesti Hírlap

Derú

Egyenlőség

Egyetértés

Ellenzék (Kolozsvár)

Ellenzék (Marosvásárhely)

Érdekes Újság

Erdélyi szemle

Függetlenség

Gazeta Mureşului

Gyógyszerészeti Közlöny

Helikon

Hírlap

Kalapács

Keleti Újság

Közérdek

Központi Értesítő

Magyar Család

Maros

Marosvásárhely

Marosvidék

Muresul

Nagyváradai Napló

Napló

Népszava

Ogorul

Pásztortűz
Pesti Hírlap
Pesti Napló
Rakéta
Reggeli Újság
Rendeleti Közlöny
Szabadság
Székely Ellenzék
Székely Hírlap
Székely Lapok
Székely Napló
Székelyföld
Székelység
Tükör
Universul
Vasárnapi Újság

Source materials

A magyarországi Symbolikus nagypáholy védelme alatt dolgozó Demokratia című "Szabadság, egyenlőség, testvériség" jeligéjű szabadkőműves páholy házszabályai. Budapest, 1896.

A magyarországi Symbolikus nagypáholy védelme alatt dolgozó Demokratia című "Szabadság, egyenlőség, testvériség" jeligéjű szabadkőműves páholy névjegyzéke az 1909-10-es évekre. Budapest, 1910.

A marosvásárhelyi Bethlen Gábor szabadkőműves páholy Anyakönyve. Teleki-Bolyai Könyvtár, B-q 1703.

A nagyváradai kath. Jogakadémia Almanachja az 1895-96-os tanévre.

Bernády György dr.: *A Marosvásárhelyi Közművelődési Ház.* In: Magyar Iparművészet, 1913.

Bernády György zárszámadása 1 (3993-1916) 1917-ből. Marosvásárhely, 1917.

Bernády György zárszámadása 2. (1989-1917) 1917-ből. Marosvásárhely, 1917.

Bernády György: *Adatok a kénhidrogéngáz vegyi sajátosságaihoz*. Budapest, 1888.

Bernády György: *Az erdélyrészi földgázkérdésről*. Marosvásárhely, 1913.

Bernády György: *Az észak-amerikai földgázfogyasztás és az erdélyrészi földgázkérdés*. In: Magyar Mérnök és Építész- Egylet Közlönye. 47. évfolyam, 43. szám.

Bernády György: *Emléksorok 70-ik születésnapjára*. Marosvásárhelyi Református Kollégium, Marosvásárhely 1934.

Bernády György: *Intelmek*. Marosvásárhely, 1916.

Bernády György: *Reflexiók Gyárfás Elemér szenátor úrnak „Az első kísérlet” című a Magyar Kisebbség 1938 évi 2–3 számaiban megjelent közleményére*. Marosvásárhely, 1937.

Betegh Miklós: *Erdély a világháborúban*. Erzsébet Könyvnyomda R.T., Dicsőszentmárton, 1924.

Biás István: *A marosvásárhelyi Kaszinó száz éve (1832–1932)*. Benkő László nyomdája, Marosvásárhely, 1932.

Bizony László: *Öt év a földgáz hasznosításának munkájából*. Budapest, 1918.

Budapesti Czim- és Lakjegyzék. Franklin-Társulat, Budapest, 1898.

Dr. Hintz György: *Emlékbeszéd*. Gyógyszerészeti Hetilap, 1884.

Erdélyi városképek, Budapest, 1935.

Gróf Apponyi Albert: *Ötven év*. Budapest, 1926.

Gróf Tisza István összes munkái. Második kötet. Franklin Társulat, Budapest, 1923.

Gyárfás Elemér: *Az első kísérlet. Az Averescu-paktum előzményei, megkötésének indokai, szövege, módosításai, következményei, felbomlása és tanulságai*. Lugos, 1937.

Gyárfás Elemér: *Erdélyi problémák*. Erdélyi Irodalmi Társaság, Kolozsvár, 1923.

Gyárfás Elemér: *Válaszom Bernády György barátomnak*. In: Magyar Kisebbség, 1937/13.

Jancsó Elemér: *Az Unió szabadkőműves páholy ötven éve 1886-1936*. Kolozsvár, 1937.

Kádár József: *Szolnok-Doboka vármegye monographiája*. II.kötet, 1901.

Képviselőházi Napló, 1896–1901.

Marosvásárhely szabályrendeleteinek gyűjteménye. II. kötet. Marosvásárhely, 1905.

Marosvásárhely szabályrendeleteinek gyűjteménye. III. kötet. Marosvásárhely, 1905.

Marosvásárhelyi Ev.Ref. Collegium értesítője az 1878–81-es tanévről.

Molter Károly: *Marosvásárhely. Portrévázlat a székelyfővárosról*. Erdélyi Helikon, Erdélyi Szépművészeti Céh, 1930. augusztus-november.

Nemes Ödön: *A marosvásárhelyi községi polgári iskola története*. Marosvásárhely, 1896.

Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból*. IV. kötet, Pest, 1870.

Oroszlány Gábor szerk.: *Marosvásárhely és a háború 1914. Első könyv*. Grün Sámuel könyvnyomdája, Marosvásárhely, 1915.

Pallós Albert: *Marostorda vármegye népoktatási intézményeinek története*. Marosvásárhely, 1896.

Székelyföldi képes naptár az 1911-es évről, tiszti cím- és névtárral. Marosvásárhely, 1911.

Tisza Miksa: *Magyarország rendőrségének története*. Pécs, 1925.

Turnowsky Mór: *A munkáról. Mi a szabadkőművesség? A testvéri láncról*. Budapest, 1905

Turnowsky Mór: *A szabadkőművesség természettudományi megokolása. A szabadkőművesi titokról*. Budapest, 1907.

Turnowsky Mór: *Beszédek*. Budapest, 1907.

Studies and articles

Berekméri Árpád Róbert: *Tóthfalusi József (1869–1940)*. In: Pál-Antal Sándor – Simon Zsolt szerk.: *Teremtő életek. Marosvásárhelyi személyiségek*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Berényi Zsuzsanna Ágnes: *Adatok a magyarországi szabadkőművesség történetéhez*. In: *Múltunk*, 2003/3.

Bustya Endre: *Szétszaggatott biblia– darabokra szaggatott ország*. In: Helikon Irodalmi folyóirat, 1995. augusztus. 16.sz.

Dankó Imre: *Morvay Zoltán élete és munkássága*. In: *Nyomdatörténeti és nyomdászélelmód-kutatási tanulmányok*. Debrecen, 1986.

Deé Nagy Anikó: *A marosvásárhelyi Kaszinó krónikája*. In: Pál-Antal Sándor szerk.: *A Maros megyei magyarság történetéből*. 2., Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2001.

Fodor János: *A 70 éves Bernády– Egy városi ünnepség anatómiája*. In: Fodor János–Pál-Antal Sándor–Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády, a városépítő*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2015.

Fodor János: *A második polgármesterség- 1926–1929*. In: Fodor János–Pál-Antal Sándor–Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády, a városépítő*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2015. 356–376.o.

Fodor János: *A visszatérés – Bernády György második marosvásárhelyi polgármestersége (1926–1929)*. In: *Marosvásárhely történetéből*. 3. Szerk. Pál-Antal Sándor – Simon Zsolt, Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 40–58

Fodor János: *Bernády az Országos Magyar Pártban*. In: Fodor János–Pál-Antal Sándor–Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády, a városépítő*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2015.

Fodor János: *Bernády és a Magyar Polgári Demokratikus Blokk (1930–1933)*. In: Fodor János–Pál-Antal Sándor–Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády, a városépítő*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2015.

Fodor János: *Bernády György tevékenysége az Országos Magyar Pártban*. In: *Korunk*, 2013/2. Kolozsvár.

Fodor János: *Impériumváltás Marosvásárhelyen 1918–1922*. In: *Múltunk*, 2016/2. Budapest.

Forró János: *Magyar rendvédelem 1867-1968*. In: *Rendvédelem-történeti Füzetek*, XX. évf. (2011). 23.sz.

Gaál Kornélia: *Marosvásárhely a XIX. század végén és a XX. század elején*. In: Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós szerk.: *A maros megyei magyarság történetéből*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 1997.

György Béla: *Harmadnap. Adalékok Bernády György 1922–1938-as pályaképehez*. In: Pál-Antal Sándor–Simon Zsolt: *Teremtő életek*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

György Béla: *Vita a nemzetáruulásról*. In: *Magyar Kisebbség*, 2011/1–2. Sz.

György Imola: *Az utókor emlékezetében 1944–1989 között*. In: Fodor János–Pál-Antal Sándor–Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády, a városépítő*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2015.

Józsa András: *Bernády György Szovátán*. In: Pál-Antal Sándor – Cornel Sigmirean – Simon Zsolt szerk.: *A történetíró elhivatottsága. Emlékkönyv Szabó Miklós születésének 80. évfordulójára*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2012.

Józsa András: *Dr. Bernády György és családja*. In: Fodor János, Nagy Miklós Kund, Pál-Antal Sándor szerk.: *Bernády, a városépítő*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2015.

Kós Károly: *Kalotaszegi vállalkozás*. In: Korunk 1971/10. Kolozsvár.

Molter Károly: *Vásárhelyi portré helyett*. In: Útunk évkönyv 1974. Kolozsvár, 1974.

Pál-Antal Sándor: *A polgármester*. In: Fodor János–Pál-Antal Sándor–Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády, a városépítő*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2015.

Pál-Antal Sándor: *Marosvásárhely vízművesítése a 20. század elején*. In: Pál-Antal Sándor–Simon Zsolt (szerk.): *Marosvásárhely történetéből 3*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2013.

Parádi József: *A dualizmus kori magyar rendvédelem*. In: Rendvédelem-történeti Füzetek, XVIII. évf. (2010). 21.sz.

Parádi József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított, közbiztonsági őrtestület 1881-1945*. Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, Budapest, 2012.

Parádi József: *A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945*. In: Rendvédelem-történeti Füzetek, XX. évf. (2011). 23.sz.

Pfeifer Ignác: *A kissármási gázkitörés*. In: A Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlönye. 45.évfolyam, XLV.kötet, 46. Szám

Pfeifer Ignác: *Mi okozta a kissármási gázkitörést?* In: Magyar Mérnök és Építész-Egylet Közlönye. 46.évfolyam, 11. szám.

Sármány Ilona: *Magyar stílusban épült városházák a századelőn*. In: Ars Hungarica, 1994 (22. évfolyam), 1–2. Szám.

Sebestyén Mihály: *Bernády György zárszámadása 1917-ből*. In: Simon Zsolt– Pál-Antal Sándor: *Teremtő életek, marosvásárhelyi személyiségek*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Sebestyén Mihály: *Marosvásárhely keletén. (A Bethlen Gábor Szabadkőműves Pájoly Anyakönyve)*. In: Pál-Antal Sándor –Simon Zsolt szerk.: *Marosvásárhely történetéből 3*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Szépréti Lilla: *Bernádyné*. In: *Látó*, 1991. július, II. évfolyam, 7.szám.

Tamási Zsolt: *A marosvásárhelyi felsővárosi állami elemi iskolák első évtizede*. In: Pál-Antal Sándor- Simon Zsolt szerk.: *Marosvásárhely történetéből 3*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2013.

Tamási Zsolt: *Jaross Béla, Marosvásárhely apátplébánosa*. In: Pál-Antal Sándor – Simon Zsolt szerk.: *Teremtő életek. Marosvásárhelyi személyiségek*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Toth Szilárd: *Bernády György și strategia politică a Partidului Maghiar*. In: *Acta Musei Napocensis*, nr. 48/II, Cluj-Napoca.

Reference writings: Encyclopedias, data bases, online sources

A magyar szent korona országainak 1910. évi népszámlálása. Első rész. A népesség főbb adatai községek és népesebb puszták, telepek szerint. Magyar statisztikai közlemények. Új sorozat, 42. Budapest, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.-társulat, 1912.

A Pallas Nagy Lexikona. <http://mek.oszk.hu/00000/00060/html/089/pc008962.html#10>

Ady Endre: *A Magyarság háza*. In: *Nyugat*, 1915. 16. szám.

<http://epa.oszk.hu/00000/00022/00180/05716.htm>

Balogh Edgár szerk.: *Romániai Magyar Irodalmi Lexikon*. Kriterion Kiadó, 1981.

Elektronikus változat: <http://mek.oszk.hu/03600/03628/html/h.htm#HofbauerAur%C3%A9l>

CompLex Kiadó Kft. 1000 év törvényei internetes adatbázis,

<http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=6079>

Élni látták, s meghalni a nagy Bernádyt. *Krónika*, 2009. június 19.

<http://www.kronika.ro/archivum/offline/cikk/33342/elni-lattak-s-meghalni-a-nagy-bernadyt>

Hajdó Károly: *A marosvásárhelyi zeneiskola évfordulójára*.

<http://www.erdelyweb.hu/mvhely/szovegyujtemeny/zeneiskola.htm>

Kempelen Béla: *Magyar nemes családok*. Budapest, 11-ik kötet, 1932.

Kertész Jenő: *A tíz év előtti Erdély napjai*. Lásd: <http://korunk.org/?q=node/4748>

Magyar Építőművészet pályázatok (marosvásárhelyi városháza) digitalizált honlapján:
<http://vpublic.omikk.bme.hu/epmuv/index.php?page=article&id=14801>

Magyarország tiszti cím- és névtára- 20. évfolyam, 1901.

Magyarország városainak háztartása az 1910. évben. Magyar statisztikai közlemények. Új sorozat ; 58. Budapest : Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.-társulat, 1916.

Marosi Ildikó: Tekintetes Tanács! In: *Korunk*, 2004. október.
<http://www.korunk.org/?q=node/7655>

Nagy Iván: *Magyarország családai*. Pótlék kötet, Pest. 1868.

Osvát Kálmán: *Erdélyi Lexikon*. Nagyvárad, 1929.

Schöpflin Aladár: *Magyar Színművészeti Lexikon III. kötet*. Budapest, 1931.

Sturm Albert szerk.: *Országgyűlési Almanach 1887-1892*. Budapest, 1887.

Szentgyörgyi Dénes: *Marosvásárhelyi lexikon*. Marosvásárhely, 1912.

Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái*. <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/>

Thirring Gusztáv: *Magyar városok statisztikai évkönyve*. Budapest, 1912.

Varga E. Árpád: *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája*. A Pro-Print Kiadónál megjelent kötetek javított és bővített internetes adatbázisa:
<http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002.htm>

Published works

Balázs Sándor: *Magyar képviselő a királyi Románia parlamentjében*. Kriterion Kiadó, Kolozsvár, 2008.

Bárdi Nándor: *Otthon és Haza*. Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda. 2013.

Bárdi Nándor–Pál Judit szerk.: *Székelyföld története. III. kötet, 1867-1990*. MTA BTK–EME–HRM, Székelyudvarhely, 2016.

Beck Mihály: *Than Károly élete és munkássága*. Magyar Tudománytörténeti Intézet, Budapest, 2014.

Benkő Samu: *Kós Károly*. Helikon Kiadó, Budapest, 2014.

Böloni György: *Az igazi Ady*. Szépirodalmi könyvkiadó, Budapest, 1966.

Dimitrie Poptămaş–Mózes Júlia: *Maros megyei időszaki kiadványok bibliográfiája. 1795–1972.* Marosvásárhely, 2000.

Dr. Tamási Zsolt- Standavid Adrian: *A dr. Bernády György polgármester által alapított felsővárosi állami elemi iskolák 100 éve.* Tipomur, Marosvásárhely, 2006.

Egry Gábor: *Etnicitás, identitás, politika. Magyar kisebbségek nacionalizmus és regionalizmus között Romániában és Csehszlovákiában 1918–1944.* Napvilág Kiadó, Budapest, 2015.

Farczády Elek: *A marosvásárhelyi református egyházközség élete 1556-1948.* Vártemplomi református Egyházközség, Marosvásárhely, 2000.

Fleisz János: *Az erdélyi magyar sajtó története (1890-1940).* Pannónia könyvek, Pécs, 2005.

Fodor János– Pál-Antal Sándor– Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády, a városépítő. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány,* Marosvásárhely, 2015.

Gergely András szerk.: *Magyarország története a 19. században.* Osiris Kiadó, Budapest, 2005.

Gidó Csaba: *Vasszekér és mozdonygöz. A székelyföldi vasút története (1868-1915).* Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2013.

György Béla: *A romániai Országos Magyar Párt története (1922–1938).* Kézirat, doktori disszertáció, Budapest. 2006.

György Béla: *Iratok a Romániai Magyar Országos Párt történetéhez.* Pro-Print–EME, Csíkszereda–Kolozsvár, 2003.

György V. Imola: *Lokális történelem mint narratív identitás. Bernády György kultusza Marosvásárhelyen.* Doktori disszertáció, Babeş-Bolyai Tudományegyetem – Bölcsészettudományi Kar, Kolozsvár. 2013.

Horváth Sz. Ferenc: *Elutasítás és alkalmazkodás között. A romániai magyar kisebbség politikai stratégiái (1931–1940).* Pro-Print Könyvkiadó, Csíkszereda, 2007.

Ioan Eugen Man: *Târgu-Mureş, Istorie urbană din anul 1850 până la primul război mondial.* Editura Nico, Marosvásárhely, 2009.

Jászberényi József: *A magyarországi szabadkőművesség története.* PrintXBudavár Kiadó, Budapest. 2005.

Kelemen Lajos: *Születtem Marosvásárhelyt.* Komp-Press Kiadó, Kolozsvár, 1993.

Koncz József: *A Marosvásárhelyi Evang. Reform. Kollégium története (1557–1895)*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2006.

Krenner Miklós (Spectator): *Az erdélyi út: válogatott írások*. Haáz Rezső Kulturális Egyesület, Székelyudvarhely, 1995.

Marosi Barna: *Bernády György városa*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2006.

Marosi Barna: *Megbolygatott világ: riportok*. Kriterion Kiadó, Bukarest, 1974.

Marosi Ildikó: *A Helikon és az Erdélyi Szépmíves Céh levelesládája: 1924–1944. I. kötet*. Kriterion Kiadó, Bukarest, 1980.

Marosi Ildikó: *Molter Károly levelezése. 1. 1914-1926*. Argumentum-Polis, Budapest-Kolozsvár, 1995.

Marosi Ildikó: *Molter Károly levelezése 2. 1927-1932*. Argumentum Kiadó, Budapest, 2001.

Melega Miklós: *A modern város születése - Szombathely infrastrukturális fejlődése a dualizmus korában*. Archivum Comitatus Castriferrei 5. Szombathely, 2012.

Mester Miklós: *Arcképek két tragikus kor árnyékában*. Tarsoly Kiadó, Budapest. 2002.

Mikó Imre: *Huszonkét év*. Stúdium Kiadó, Budapest, 1941.

Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády György emlékezete*. Impress Kiadó, Marosvásárhely, 1999.

Nagy Miklós Kund szerk.: *Bernády György emlékiratok*. Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány, Marosvásárhely, 2007.

Nagy Vilmos: *A Románia elleni hadjárat 1916-1917*. Budapest, 1923.

Oniga Erika szerk.: *A marosvásárhelyi Kultúrpalota 1908–1913*. Maros Megyei Múzeum, 2013.

Orbán István: *Marosvásárhely földrajza*. Sárospatak, 1943.

Osvát Kálmán: *Motívumok*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2000.

Pál-Antal Sándor – Cornel Sigmirean – Simon Zsolt szerk.: *A történetíró elhivatottsága. Emlékkönyv Szabó Miklós születésének 80. évfordulójára*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2012.

Pál-Antal Sándor – Simon Zsolt szerk.: *Teremtő életek. Marosvásárhelyi személyiségek.* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Pál-Antal Sándor –Simon Zsolt szerk.: *Marosvásárhely történetéből 3.* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Pál-Antal Sándor szerk.: *A Maros megyei magyarság történetéből. 2.,* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2001.

Pál-Antal Sándor: *A székelyföld és városai.* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2003.

Pál-Antal Sándor–Szabó Miklós szerk.: *A maros megyei magyarság történetéből.* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 1997.

Péter H. Mária: *Az erdélyi gyógyszerészet magyar vonatkozásai I.* Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2013.

Péter H. Mária: *Az erdélyi gyógyszerészet magyar vonatkozásai II.* Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2013.

Pölöskei Ferenc: *A magyar parlamentarizmus a századfordulón.* MTA Történettudományi Intézet, Budapest, 2001.

Pölöskei Ferenc: *A szabadelvű párt fényei és árnyai (1875–1906).* Éghajlat Könyvkiadó, Gyula, 2010.

Romsics Ignác: *Bethlen István.* Osiris Kiadó, Budapest, 2005.

Romsics Ignác: *Magyarország története a XX. században.* Osiris Kiadó, Budapest, 2005.

Sebestyén Mihály: *Időtár II. kötet.* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2010.

Sebestyén Mihály: *Időtár III.* Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2011.

Takács Péter szerk.: *Fejedelmek-forradalmak-vasutak. Tanulmányok Erdély történetéből.* Erdélytörténeti Alapítvány, Debrecen, 2000.

Tonk Sándor: *A marosvásárhelyi református kollégium diáksága.1653–1848.* JATE, Szeged, 1994.

Toth Szilárd: *Partidul Maghiar și problema minorităților maghiare în Parlamentul României în perioada interbelică.* Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2008.

Vermes Gábor: *Tisza István.* Századvég Kiadó, Budapest, 1994.

Vörös Károly: *A polgári kori magyar törvényhatósági közigazgatás*. Levéltárak Országos Központja, Budapest, 1956.